

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištro v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Javno menenje pa podjarmljeni Slovani.

Javno menenje delajo časopisi; vsaj kretajo se tako, kakor da je to, kar zagovarjajo in trdijo, občno, javno menenje vseh ljudi, ali vsaj svojih privržencev. To pa ni resnično. Javno menenje — časopisi — zagovarjajo, priporočujejo in povišujejo marsikaj, čemur je pravo javno menenje nasprotno. Posebno odlikujejo se v tem tako imenovani liberalni listi, več ali manj, vseh jezikov. Ti dostikrat kako reč (postavo, predlog, nasvet) svojim bralcem tako priporočujejo, kakor bi drugače svet bil pri kraji, ako vsi v en rog ne trobijo. Liberalno javno menenje odlikuje se pa zlasti še v tem, da svoje misli drugim vsiljuje, kar je po njih misli prav liberalno! Posebno, kedar gre za kako cerkveno reč, tu so liberalni, da je groza, zlasti pa judovsko javno menenje — časopisi judovskih lastnikov.

Nič boljši kakor cerkvi, ne gre Slovanom. Kedar gre Slovane psovati, je judovsko liberalno javno menenje na konji, udriha in psuje je, kakor da so izmeček človeštva ti nevarni Slovani. To smejo dan za dnevom počenjati, in bolj ko hujskajo, bolj so si v svesti, da veljajo za liberalne kulturonosce. Ni treba bati se jim nikakega kazenskega paragrafa, saj je to, kar pisarijo — javno menenje.

Sedaj, ko je orientalsko (vshodno) vprašanje pred vsemi drugimi rečmi na dnevnem redu; sedaj, ko se trudijo podjarmljeni Slovani turškega nasilstva oprostiti se:

sedaj še le udrihajo liberalni judovski „turški“ listi po trpečih Slovanih.

Kedo bi mislil, da bodo sedanji liberalci v Avstriji in Prusiji taki tirani!

Ko je Grška bojevala se za oproščenje turškega jarma, dobivali so tamošnji voditelji ustaje od vseh krajev pomoči v denarjih, pošiljali so jim orožja, in bavarski kralj poslal jim je celo četo vojakov. Za grške ustaše imeli so tadanji liberalci simpatije. Za Hercegovince in Bosnjake, ki so še hujske tlačeni, judovski liberalci nimajo nikake simpatije.

Dokazati, kako krivični in neliberalni so tako imenovani liberalni judovski listi — javno menenje — ni treba izgledov iskati le pri Grkih, imamo jih tudi drugod in v komaj preteklem času tudi v domačem kraji. S kako navdušenostjo, s kako hlimbo pravico- in človekoljubja so novošegni liberalci stopili v — javnem menenju na noge za osvobodjenje zamorskih sužnje v Ameriki! To je tiransko, so pisarili, da se črni ljudje, ki se le po barvi razločujejo od belih, imenujejo sužnje; to ni človeško, da se z njimi ravna, kakor z blagom; to je neslišano, da morajo črni ljudje biti brez pravic!

Pa še bolj neslišano je, da Turki vse kristjane, ki živé v cesarstvu, imenujejo krščanske „pse“ in govorijo o njih, kakor o kaki čredi. Zamorski sužnji so bili veliko na boljem kakor raja (kristjani) v Turčiji. Za gospodarje so bili draga lastnina, toraj so lepo z njimi ravnali, za vse njih potrebe so skrbeli gospodarji, in državne postave so jih varovale vsakega posilstva.

Krščanski prebivalci v Turčiji sicer niso sužnji, ampak podložni, pa kot taki so v svoji osebni varnosti veliko manj varni, kakor so bili uni sužnji, proti samovoljnemu posilstvu raznih paša-tov in fanatičnih mozlimov. Tudi trenutek niso varni; delajo v potu svojega obraza, pa pridelke morajo oddati lenim in obabjenim turčinom, in vsaki dan so v nevarnosti, da jih kak paša spodi iz posestva in vsmrti.

Za take trpine judovsko-turški liberalni listi nimajo nikake simpatije, reveži naj bi ostali za vse večne čase čreda krščanskih psov.

Ko je Napoleon III. Piemontezom na pomoč prišel, da spodrine avstrijsko vlado iz Lombardo-Beneškega kraljestva; ko je Garibaldi Napolitanskega kralja pregnal; ko so vojaki kralja „poštenoviča“ posestvo papeževo roparsko v posest vzeli; ko so Prusi Hanoveranskega kralja, Hesenskega kneza in Nasavskega vojvoda iz njih prestolov spodili: so judovski liberalni listi to svetu oznanovali z neslišano navdušenostjo, češ, to je napredek, prava prostost, ker Italijanski narod je združen, nemški ravno tako. In vendar ne da se primerjati stan podložnih v razkneženih deželah se stanom Slovanov pod turškim jarmom.

Pa to je kaj družega. V Italiji je šlo za zedinjenje Italijanov, in na Nemškem za zedinjenje Nemcev, le Slovan naj ostane suženj podložnik omehkuženih Turčinov na veke!

Za vsa ljudstva na zemlji, ki se borijo za prostost, ima liberalno javno me-

LISTEK.

VILENICA.

[Pis. Rafael Skalovič]

(Dalje.)

Visoko na zgornjem predalu je pustil vodnik svečo, ki je nam enako zvezdi iz ponočnega neba nasproti migljala, a zapeli smo znano pesnico: „Tam za goro — Zvezda sveti — Aj kak jasno se blišči!“ Navzgor gremo ložej ko navzdol i bolj hitro, kajti se toliko ne mudimo motreči kapnike, ki sedaj drugo podobo kažejo, kakor da bi se bilo vse prenovilo. Uže se kaže bela svetloba daleč na vhodu kakor jutranja zarja, podvizajmo se, da se oddahnemo i veselja zaukamo, da smo prišli na beli dan: Kako resnično je pisal nemški pesnik: „Es freue sich, wer da athmet im rosigen Licht,“ (Vesel bodi, kdor dišeš v solnčnej svetlobi), jaz pa sem ponovil našo narodno: Oj sijaj, sijaj, solnčice, na mojo drobno serčice“.

Pa res je sijalo, da pripekalo, ko smo po lokovskih „grižah“ se vrnili v Lokev nazaj, pomenkovaje se o krasoti Vileničini. Gotovo so

bili po teh pokrajinah v starih starodavnih časih Slovani, še preden so bili pokristjanjeni, kajti le našim paganskim pradedom so bile Vile božanska bitja: sedanji Kraševci ne poznajo več Vil; Serbi i Hervati pa se jih še spominjajo v narodnih pesmah. Na Krasu sem sicer slišal praviti o „Šembiljah“, da v jamah stanujejo, i da se včasih vozijo po zraku ko bele žene, i da sled pustijo po stenah in derkah, i da kamor se vdarijo zraste rudeči lišaj, kojega se po kraških stenah mnogo vidi. Stanovale so Vile v gorah, v vodah in v jamah — zračne, gorske i vodne Vile. Tija od Lokve proti Istri sta mi znana dva hriba, ki se po Vilah imenujeta, namreč pri Kačičih „Vilen vrh“ in pri Brezovici isto tako. Kaj mična je pesmica v zbirki Vuka Štefanovič Karadžiča o gorski Vili. (Pjesme I. knjiga p. 114.)

Peter ženin se je hvalil, da je njegova ljuba lepša ko gorska Vila. Ko to sliši Vila, ga pokliče ter mu reče pripeljati ljubo na dvor, da se bo videlo, ktera je lepša. Peter to slišavši gre po ljubo ter jo za roko pelje ven vso okinčano:

Ma joj je svila do zemlje

A rusa kosa 1) do bedre

A drobni biser do pasa,
U uši 2) zlatne bonjice;
Izvede ljubu pred dvore,
Triput 3) je lepša od Vile
Kad vidje Vila istinu,
Onda mu vila govori:
Mala ti fala, 4) delijo 5)
Ako t' je lepša ljubovca
Od mene Vile od gore,
A nju je majka rodila,
U svilen povoj povila,
Majčinim mljekom dojila;
A mene Vilu od gore
Mene je gora rodila
U zelen listak povila;
Jutrenja rosa padala,
Mene je Vilu dojila;
Od gore vjetric puhao
Mene je Vilu šikao 6)
To su mi bile dadije 7).

1) kita-lasjé, 2) v ušesih zlati uhani, 3) trikrat, 4) hvala, 5) junak, 6) zibal, 7) pesterne.

(Dalje.)

nenje simpatije, le za svobodo boreče se Slovane ima zasramovanje in zaničevanje, in to zaradi tega, ker ne razume vshodnega vprašanja, ker podjarmljeni so — Slovani, ker so — kristjani! To je pregreha, zaradi katere naj tlačeni Slovani trpé na veke.

V resnici mora se rešiti vshodno vprašanje le na ta način, da se spodijo Turki iz Evrope, oproščeni prebivalci pa naj živijo v lastnih deželah samostojni, kakor pred turškim prihodom. Tudi Slovan naj vživa svoje pravice, kakor Nemeč in Italijan. Liberalnemu javnemu menenju, se ve, to ne gre v glavo, ravno tako tudi ne pojem o krščanski državi. Ustavoverskim liberalcem je vse, kar diši po krščanstvu, zoperno, kar je pa protikrščansko, če je tudi turški fanatizem, je dobro.

Take misli goji liberalno judovsko javno menenje glede podjarmljenih Slovanov.

DOPISI.

S Komna 21. sept. — Tržaski list „Cittadino“ si je v Svetem (Sutta) pri Komnu poiskal omilovanja vrednega kričaća, da bi mu pomagal polniti svoje predale z lažnjivimi in obrekovalnimi dopisi. Dotični opravljeni dopisun se je pokazal gledé nesramne laži in grdega obrekovalja tako sposobnega, da ga ni sram tajiti, kar se je javno godilo in je obče znano. Med drugim pravi v 216 listu: „Vsako leto je prvega septembra v Svetém (Sutta) trg. Pri tej priložnosti se je obhajala cerkvena svečanost, to je peta maša zjutraj, blagoslov popoldne. Letos je bil trg, pa cerkvene svečanosti ni bilo, kar je prihajóče tujce in domačine jako vznemirilo in žalilo.“ —

Kako óčitno in nesramno da laže brezvestni cittadinov dopisun, se razvidi že iz tega, da ona cerkvena svečanost se je na omenjeni dan tako točno, kakor prejšna leta in tudi veliko bolj slovesno obhajala, kakor si je oni nesramni lažnjivec, ali bolje rečeno strupena klepétulja domišljevali zamogla. V dokaz temu naj samo omenim da 1. septembra je bila v Svetém pri sv. Tilhu zaradi romarjev že ob 6 uri zjutraj pridiga in peta maša, katero je služil in opravil v Cittadinu napadeni gospod, in potem ste bili dve tihí maši in ob 10 uri zopet peta maša, katere slovesnost so Komenski pevci z lepo ubranim petjem povikševali. Še več; svečanost tega dneva se je pričela s pridigo in z blagoslovom že poprejšni večer, in je končala še le tretji dan, ko je bila ob 6. uri tiha in ob 9. peta maša in popoldne zopet blagoslov.

Iz tega se vidi, da se je celó tridnevica (triduum) obhajala na mesto same maše in blagoslova, kakor je nesramni dopisun sam želel in potem vendar hudobno tajil. Oseba ali, da po „Cittadinovo“ govorim, osebe, ki so zahtevale, da se navedena laž v zaničevanje duhovstva po italijanskem listu slovenskemu ljudstvu objavi, so morale prav zlobne ali pijane biti, ali pa oboje skupaj. Izmed teh dveh slabost si hočem le eno in sicer najmanjši misliti, in sicer, da so se one osebe na krčmarjevem dvorišči tako dobro vinske kapljice nalezle, da so celo ono tridnevico v sladkih sanjarijah nekake orchestre (?) prespali in o cerkveni svečanosti nič ne vidili in ne slišali, kot bi bile mrtve stvari.

Toliko v pojasnilo one lažnjive vesti v Cittadinu na mesto napadene osebe in splot du-

hovščine, ker noče s takim lažnjivim človečtom posla imeti, še manj pa dolgo apologijo pisati.

Iz Ipavske doline, 18. sept. — Mnogokratov sem slišal od starih ljudi, da divja najhitreje zmanjkajo, kar je tudi verjetno, kajti nemila sekira naših pradedov je gojzde tako pohrustala, da se zdaj semtertje le še kak pritlikovec vidi.

Kar je pa našim pradedom ostalo, zdaj po danem starem kopitu temeljito sami pospešujemo brez vsakega premisleka, kaj bodo naši potomci rekli, in kam bodo po drva hodili.

Naj se nihče ne čudi, da pišem o pomanjkanji drv, kajti še dan danes se prav po ceni vdobijo, a glavico treba seboj nositi.

V nekej vasi na Ipavskem sem videl večkratov z lastnimi očmi hrast, ki je bil ponos tiste srenje in edini ostanek naših pradedov, ki mu je brž ko ne kruta sekira zaradi lepe rasti zanesla. Hrast je bil lastnina nekih dedičev.

Ko pred nekimi dnevi mimo tistega kraja grem, vidim starega velikana na tleh ležati. Iz radovednosti ga premerim, ter najdem, da je meril na okroglo 12 čevljev na dolgost, kar je ravnega ko sveča, 21 čevljev. Iz zanesljivega vira povem, da se je oddal tisti hrast, menda po oskrbnikih, nekemu kupcu za znesek od 10 do 30 novcev vrednosti. Po kakem načinu se je prodajalna pogodba dovršila, mi ni dovolj znano, a to mi je znano, kar mi je eden oskrbnikov na obraz rekel, „da se je res na pogodbo podpisal, pa hrasta ni poznal“.

Po mojem mnenju je neslišano, da bi kedo za znesek 10 do 30 soldov kupil 15 do 20 voz drv! Naj se tedaj vsak skrbno varuje takih oskrbnikov in kupcev, da v kratkih urah ne pride na boben.

Ne mislite pa, da je to kaka šala, ali pa le tvarina za „Brenceljna“, temveč gola resnica je, in kakor se sliši, so dediči (bivši gospodarji hrasta) tožbo uže napeli pri slavni preiskovalni sodnji.

Pastirski list ljubljanskega knezoškofa.

(Konec.)

Mnogotera so pota, po katerih se sedanji svet zoper naša nar dražja prepričanja vzdiguje. Tu je modroslovje, tam prirodoslovje, tam zopet zgodovina tisto orožje, katerega se poslužujejo, uničiti naše upanje. Taji se istinitost svetopisemskih bukev, uči se, da ni osebnega trojedinega Boga, da svet ni po Bogu stvarjen, da ni čistih duhov, da človeška duša nima proste volje, da ni osebnega življenja po smrti, da nebes in pekla ni, ne večnega plačila in večnih kazni — tajijo se tedaj v nerazumljivem zaslepljenju ravno tiste resnice, ki so narveča žlahnost človekova, ki ga nad vse druge zemeljske stvari povzdigujejo in ga delajo krono stvarjenja.

Veliki zares — kdo bi to tajil — so napredki na polju vede, v naravi in zgodovini in človeški duh je svoje oko globoko v svoje lastno življenje vtopil, da je v korenini njegovi, to je v misli svojega Stvarnika, opazuje. Castiti bratje, mi nimamo vzroka teh napredkov bati se, velikoveč se jih moramo veseliti, ker bodo vsi brez izjeme pričali za Kristusa, če le mi modroslovce, prirodoslovce in zgodovinarje silimo k temu pričevanju. To pa se bo zgodilo, če bomo sami misleči in preiskavajoči na to polje se podali, vseh dotičnih napredkov se polastili in v du-

hu, naravi in zgodovini vidljive storili zlate črke, v katerih bodo oni, ki so svete volje, znamenje Kristusa Izveličarja spoznali.

Na tem polju, častiti duhovni bratje vsake vrste, boste dela najdlji toliko, da Vam nikoli pošlo ne bo; pri tej delavnosti svetega poklica Vas bodo ljudje z dopadajenjem gledali in s spoštljivo zahvalo spremljevali. Vsaj svet vendar v dnu srca čuti potrebo vere in vernega spoznanja, čuti, kako sladko je prebivati pod varstvom ljubeče previdnosti Božje, čuti potrebo, znebiti se zbadanjà vesti in teže grešnega zadolženja ter upanje svoje zastaviti unkraj groba, v večnosti. Tega upanja se bo svet zopet oklenil, če vidi, da to, kar mi spoznavamo in oznanujemo, v resnici tudi čez vse čislamo, da smo od tega do čistega prepričani in po tem iskreno hrepenimo.

Ljudska šola je bila od nekdanj dragocena lastnina cerkve. Tudi po novi postavi nam v tej zadevi široko in rodovitno polje odprto stoji; mera dobrodejnega upliva pa ne odvisi samo od Vaše duhovske časti, ampak od Vaše osebne vrednosti, to je, od Vaše dušne sposobnosti, od Vaše sprevidnosti in izobraženosti, od natančnega znanja šolskih postav in učnega reda, od mere ljubezni Vaše do mladine, od tiste ljubezni, ki jo Gospod zaznamuje, ko pravi: „Pustite malim k meni priti, ker njih je nebeško kraljestvo“.

Izobraževanje mladine je v resnici vredno, da se ga, častiti duhovni pastirji, z vso gorečnostjo svojega ljubečega srca poprimete. Globoko v srcu ohranite zlato besedo svetega Janeza Križostoma: Quid majus, quam animis moderari, quam adolescentulorum fingere mores? Omni certe pictore, omni certe statuario, ceterisque hujusmodi omnibus excellentiorem hunc duco, qui juvenum animos fingere non ignoret. In tako je. Zares, kdor se src mladine polasti, je prihodnost njegova. Če ste seme krščanske omike globoko v srca malih vložili, če ste mu skrbno stregli potem, ko je kalilo in se kviško spenjalo k luči prave prosvete in se razvijalo do krščanske čednosti in kreposti — ste tako pot pripravili k zmagi, ki veliko sladkejše in blažje nasledke ima, kakor vsaka druga z orožjem pridobljena zmaga.

Častiti bratje! Če ste samostojni duhovni pastirji v fari, boste kot udje krajnega šolskega sveta duša njegova, ako boste le z nebeško ljubeznijo v srcu v njem delovali; kot spoštovani duhovni ne boste samo tega dosegli, da se bo šola pridno obiskovala, temuč upliv boste tudi do učnega reda zadobili in tako mnogo pripomogli k dobremu uspehu. Če ste katehetje, zamorete nar bogatejši blagoslov krog sebe razljuditi. V tem poklicu je Vaša prva naloga pač ta, da oko malih k večnemu Očetu, k Stvarniku obrate in v srca ono ljubečo pokorščino zasajate, ki tudi potem še ostane, ko je meso in kri bitko občutita. Vaša skrb naj bo, s svetnim učiteljem v dobri zastopnosti ostati in z učnimi predmeti, ki njemu spadajo, se seznaniti. Večkrat bo treba nadomestovati ga; če je služba njegova izpraznjena, poduk popolnem prevzeti; v krajih pa, kjer uredjene šole ni, šolo za silo napraviti. Od nekdanj so bili duhovni pastirji prvi odgojitelji ljudstva. Upam, da bo ravno ljubezen do predrazega naroda našega Vas gnala, da tudi v prihodnje zvesti ostanete temu svojemu poklicu.

Castiti bratje! Pro Christo legatione fungimur, Dei enim sumus adjutores (I. Kor. 3, 9). Oznanujte toraj besedo vsem stvarjem, odraslim in slabim; s previdnostjo jim predlagajte jed življenja — enim boste mleka, drugim krepkeje

hrane podajali; oznanujte besedo povsod, v cerkvi, v spovednici, v šoli, pri bolnikih, v slehrni koči, kjer poželujejo po tolažbi in blagru besede Božje; oznanujte besedo kakorkoli je potreba, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina; pridigajte z lastnim življenjem. Ta beseda lastnega življenja je ostrejša, kakor na dve strani brušen meč, ki predira mezek in kosti, taka beseda ne gane le, ampak vleče. Exemplum esto fidelium — tako apostelj opominja svojega ljubljenelega Timoteja (I. Tim. 4, 12) in ž njim vred vse tiste, ki so cerkvi posvečeni. In omnibus teipsum praebe exemplum bonorum operum (Vit. 2, 7). Mašniki so v cerkvi prav v to odločeni, da drugim lepe zglede dajejo, da, oni niso samo zgledi, temveč predpodebe, po besedah, ki jih je govorila najviša, najsvetlejša predpodeba za bogaboječe človeško življenje: Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis. Gospod sam naznanja pri preroku (Jer. 31, 14), da polnost vseh dobrot, ki se čez kako sosesko razliva, izvira iz oživljajočega studenca, kateri je zglede duhovna: Inebriabo animam sacerdotum pinguedine, et populus meus bonis meis adimplebitur dicit Dominus.

Ljubljani bratje v Kristusu! Sadite tedaj in prilijajte z besedo, katera iz ust pride in z besedo življenja. Nihče nam ne brani, vso tisto delavuost razvijati, katero je cerkve na povelje Kristusovo k večji časti Božji in k zveličanju duš razodevati poklicana. Le sami bomo potem krivi, če se z deli ne bomo mogli ponašati. Vediti pa, da je le Bog tisti, ki rast daje. Zato hočemo goreče k njemu moliti, naj on blagoslovi naša dela. Zjutraj in zvečer, o vsakem času dneva naj se naša molitev k njemu vzdiguje, vzlasti kader presveto Jagnje Božje na altarju pred nami leži in po svetem obhajilu večni Oče z nebeških višav doli v nas podobo svojega Sina gleda. Gospod nam bo potem blizo s svojo pomočjo.

Enak je naš poklic, enako naj tudi naše prizadevanje bo. V bratovski ljubezni zedinjeni hodimo za visokim cilom in koncem; nebo in zemlja se bosta razgledovala nad nami, če bomo v svojih družbenih dotikah zastopnost in mir, v svojih opravih enakomernost, v nauku pa edinost ohranili. Dvojna je oblast, cerkvena in državna, ki naše življenje ureduje; glava prve je od Kristusa postavljena skala, naslednik svetega Petra v Rimu, druge pa cesar po Božji milosti, vnuk presvitlih dedov. Na podlagi tega dvojnega reda hočemo edinost si ohraniti, ker bomo Bogu dali, kar je Božjega, in cesarju, kar je cesarjevega, ter se eden drugemu skušali v dokazih spoštovanja in ljubezni do oblasti od Boga postavljene.

Ce se bomo zvesto držali teh pravil duhovskega življenja, ki sem jih v kratkem tukaj zaznamoval, bomo, ko se čas našega ločenja približa, zaupljivo z aposteljnomo reči zamogli: „Dobro sem se bojeval, tek dokončal, vero ohranil; zdaj pa me čaka krona pravice, obljubljena tem, ki ljubijo njegov prihod.“

H koncu, preljubi, Vam imam le še eno srčno željo izreči. Nesite, častiti bratje, ki ste priče mojega posvečevanja bili in do katerih sploh ta list dojde, nesite moj višepastirski pozdrav in blagoslov vsem, za katere ste po milosti Kristusovi pastirstvo prejeli. Povejte jim, da se svezemu Bogu po Kristusu za vse zahvaljujem, ki so k veri poklicani bili in po njej obogateli v vsem uku in vsem spoznanju. Priča mi je Bog, kateremu v svojem duhu po evangeliji njegovega Sina služim, da se brez prestanka njih

spominjam, v vseh svojih molitvah, in prosim, da bi kmalo do njih priti zamogel. Hrepenim, viditi jih, da jim tudi kaj podelim od duhovnega daru v potrjenje, in sam tolažbe najdem pri njih po vzajemni veri, njihovi in moji. Vsem sem dolžnik, in kolikor je na meni, sem pripravljen vsem po vseh krajih evangelij oznanovati, ki je moč Božja v zveličanje slehrnemu, ki vanj veruje. (Rimlj. 1 — 1. Kor. 1.)

Ob enem potrjujem duhovsko oblast in vsa druga po postavni oblasti podeljena pooblaščenja do tistega časa, ki je slehrnemu odmenjen. Ce se bo pokazalo, da bi bilo treba premeniti ali pomnožiti jih, se bo o priložnem času to zgodilo.

Njemu, ki moč ima, krepčati po mojem evangeliji in po oznanovanji Jezusa Kristusa, po razodnji skrivnosti, ki je od večnih časov sem skrita bila, njemu bodi čast in slava po Jezusu Kristusu na veke. (Rimlj. 16, 25, 27.)

Milost bodi z Vami in mir od Boga našega Očeta in Gospoda Jezusa Kristusa. (II. Kor. 1, 2.)

Iz škofijskega sedeža v Ljubljani 6. sept. 1875.

Janez Krizostom,
knezoškof.

Ogled.

Avstrija. Vsi ministri so prišli iz raznih toplic, kjer so se krepčali za parlamentarni boj, na Dunaj, kjer delegacije zborujejo. Govori se, da bo minister Stremayr državnemu zboru predložil zopet nekaj „vrskih“ postav. Teh je naj bolj treba! Zdravje presvetle cesarice v franc. toplicah veselo naprednje in ni nikake nevarnosti več. — V Gradcu zboruje zdaj tako imenovani „Naturforschertag“. Takih zbirališč zdaj ne manjka, pomenljivo je pa, da na deželni hiši visi zastava nemškega cesarstva črno-belo-rudeča! Štajarski deželni glavar je glasoviti Kaiserfeld-Blagatinšek vitez svinčenih podplatov in to pojasni vse. — V Mariboru je bil velik shod katoličanov. Govorili so knez Al. Lichtenstein, kanonik Kosar, poslanec Hermann in baron Reyer. — V Ogrskem državnem zboru je bila razprava o adresi na cesarja. Letos so manj govorili, kakor druga leta in sprejeli načrt večine, kakor je želelo ministerstvo. Pred prenehanjem zborovanja je finančni minister Szell razvil svoj program, konec tri ure dolgega govora je bil, da letošnji primankljej znaša kakih 11 milijonov. — Dr. Makanec, hrvaški poslanec, je bil 21. t. m. v Samoboru zopet izvoljen.

Zunanje države. V Monaku je 21. t. m. umrl princ Adalbert, brat naše cesarice. — Don Karlos je izdal manifest in vabi svoje prijatelje na Francoskem, naj pridejo v njegove pokrajine ter zagotovlja, da bo revolucijo zadržal. — Francoski škofje so izdali skupni pastirski list do duhovščine in ljudstva, v katerem naznanjajo ustanovitev katoliške univerze v Parizu in vabijo, naj se podpisuje denar za vzdrževanje. — Pruska je neki skrivno zvezo naredila z Dansko. Bismarkovo prijaznost do Avstrije to dobro znači in dež. glavar Kaiserfeld sme nemško zastavo javno izobesiti.

Iz bojišča jugoslovanskega so te-le važnejši vesti: Zadnje dni so se v-

stajniki dobro tolkli s Turki in na več krajih jih dobro otepli. Pavlovič je pri Poljici zmagal, boj je trajal 9 ur, Vstajniki so dobili več konj in veliko živeža. W. Tagblatt ima sledeči telegr.: Zmaga 18. sept. je bila še večja, nego se je od početka poročalo. Našlo se je proti Trebinji po poti več ko 70 odsekanih turških glav. Vstaši so zaplenili 150 vreč moke, 250 pušek na iglo, 30 konj, mnogo revolverjev in turških sabelj. — Rusija se kaže vstajnikom prijaznejša. — Srbska skupščina je sprejela vladin načrt adrese.

Klic na pomoč!

Prvo polovico julija meseca so neturški prebivalci Hercegovine, malo pozneje oni v Bosni prijeli za orožje, da bi ostresli neprenesljivi turški jarm, in več tisuč siromakov, starčev, žen in otrok je za tem pribežalo v Dalmacijo in Hrvatsko na avstrijski zemlji pomoči iskat v usmiljenja vredni sili svoji.

Vsak mora pripoznati, da turški kmet (raja) ni po svoji lastni krivdi, marveč po več ko petstoletnem zatiranju, tlačenju in stiskanju Turka v človeškem razvitju zaostal; to pripoznajo dandanašnji vodje njihovi javno pred vsem svetom. Za bitvo na Kosovem polji, ki je bila 15. junija 1389, pričela se je za te siromake uničevalna doba, ki še zdaj nema konca. Tedaj je gotovo, da se pri takih hudih razmerah, pri neizrekljivo strašnem stiskanju po azijskih barbarih in surovežih ljudstvo tudi v gospodarskih in kmetijskih zadevah nij moglo nikakor dospeti tako daleč, kakor se to dandenes zahteva, za to so bili beguni uže v svoji domovini gledé premoženja usmiljenja vredni siromaki; zdaj pa so jim Turčini požgali še iste revne koče, postrešje, pohišje, kar so ga imeli, cerkve, šole, če jih je kaj bilo, sploh vse, kar so pobegnivši doma pustili; pokončano je vse, cesar niso mogli sabo vzeti, divje turške čete so jim poteptale polje, vničile vse pridelke, sploh opustošile so jim zemljo, da jim, ko se vrnejo, več let ne bo dala pravega pridelka. Več sto štirjaških milj na široko se čuje jok in stok, cele kraje pokriva revščina in sila s svojim žalostnim krilom.

Največ begunov in njihovih rodov, ki so ušli turški sili na avstrijska tla je toraj ob vse; siromaki so zgubili še ono malo, kar so prej imeli, ker je le malokteri rešil več, ko svoje življenje. Dosedanji reditelji teh nesrečnih rodov so v boju z ljutimi nečloveškimi divjaki za svobodo in domovino, za „krst častni in slobodo zlatno“ morda uže pojili zemljo s svojo krvijo, morda pa se še z znano in večkrat skazano srčnostjo, ter obupnim pogumom boré za najsvetejše pravice človeške — ženam pa in otrokom preti kruta smert po gladi, če jim ne bo pomoči.

Pri takih zares grozovitih razmerah je vsakemu, bodi si katerekoli vere in narodnosti, kateregakoli stanu, poklica ali političnega mišljenja, sveta dolžnost do človeštva, pomagati tem po nesreči preganjanim beguncem, kakor mu je po stanu in premoženju mogoče. Nikakor ne smemo pozabiti, da so avstrijska tla, na katerih iščejo begunci zavetja in pomoči, da je toraj skupno usmiljeno delovanje vsakemu častna državna dolžnost; razven tega pa je brezstransko usmiljenje dolžnost vsakega omikanega človeka.

Slavno c. kr. deželno predsedništvo je dalo odboru dovoljenje za potrebne bosniške in her-

cegovinske begunce in njihove rodovine nabirati milih darov vsake vrste po vsi deželi.

Zato se obrača ta odbor do vseh prebivalcev dežele Kranjske brez razločka s prošnjo, naj podpirajo to delo usmiljenja. Najprej treba denarja in zato se vsak če še tako mejhen znesek hvaležno sprejema.

Toda premisliti je tudi, da se bliža zima in da so begunci na avstrijski zemlji prav brez vsega. Tedaj treba uže zdaj preskrbeti jim vsaj najpotrebnejših oblačil; to veleva nam tudi skrb za same sebe, kajti, ako se to ne zgodi, razpostavimo se nevarnosti, da se unamejo na mejah naših kužne bolezni, ki bi utegnile razprostrti se celó do naše dežele. Skoro v vsaki hiši bo kaj perila za život, posteljo ali hišne potrebe, druge obleke ali obuvala, ki se pri hiši ravno ne potrebuje, ubogim begunom pa bo izdatne vrednosti in velika dobrota. Vse, kar je še in če je le količkaj še za rabo, se s hvaležnostjo sprejema, sprejem potrjuje in reči naglo na določeni kraj pošiljajo.

Rojaki! Pri vsaki priliki, kjer je bilo treba pomoči v sili in stiski, ste vselej blagodušno in radovoljno odpirali dobrotljivo roko; delili ste povsod, kjer je treba bilo pomoči. Tu je na tisuče starčkov, žen, vdov in na pol nage stradajoče dece naroda, ki se — kdo mu bo to za zlo vzelo! — bori za najsvetejše pravo svojo, ne le za svobodo svojo, marveč za osodo človeku pristojno. Tu je ustaviti solze tisučev in tisučev ter pripomoči siromaškemu narodu do bodočnosti — vredne našega stoletja.

Nabirajte toraj od hiše do hiše. Nabirajte posebno denar, da se bo moglo napraviti vse ono, kar je potrebno, pa se od tu ne more poslati — to je posebno živež. Mile darove vsake vrste sprejemajo v imenu odbora gospodje: J. N. Horak, hišni posestnik v Ljubljani, — dr. J. Vošnjak, zdravnik in drž. poslanec v Ljubljani, Vaso Petričič, trgovec v Ljubljani, in potem uredništva narodnih listov.

V Ljubljani 10. sept. 1875.

Odbor za nabiranje milod. za potrebne begunce.

Uredništvo dostavlja temu „Klicu“ željo, naj duhovni nabirajo mile darove. Slišimo namreč, da so nekteri gospodje v cerkvi oznanili tako milovščino in prav lepe zneske vsled oznanila nabrali. To je posnemanja vredno. 22. t. m. smo odposlali do sedaj nabrane darove v Zader odboru.

Domače stvari.

(Presvetli cesar) je visokodušno blagovlil darovati iz lastnega premoženja: Na Srpenico za vodotok in popravljanje vodnjaka 400 gl., v Prvačino za popravljanje farne hiše 400 gl., na Žago za šolske potrebe 300 gl., v Opačjeselo za cerkev 500 gl., v Bukovico za cerkev 400 gl., v Cezsočo za zvon 100 gl., za neko družino v Kalu, poškodovano po ognji 100 gl., skupaj 2200 gl.

(Visoki gost.) — Grof Chambord pride to zimo stanovat v Gorico. Bival bo v Böckmannovi palači.

(Imenovanje.) Knezoškof ljublj. dr. Jan. Zl. Pogačar je imenoval z odlokom 22. sept. t. l. št. 1081 visoko častitega gospoda Mons. Janeza Globočnika, viteza Franc-Jozefovega reda

itd. za pravega konsistorijalnega svetovalca v Ljubljani. Čestitamo!

(Imenik) zavoda zapuščenih dečkov smo dobili te dni; iz njega povzamemo, da je bilo gojencev 46 pod vodstvom mnogozaslužnega gospoda Antona Kumar-a. Ustanovnikov je do sedaj 17. Eden gojencev, tiskar Reichstern Karol, je sestavil „imenik“. Gledé pisave slovenskih imen, kar velja tudi drugim programom letos izdanim, je močno želeli, da bi se pravilno pisala, kakor italijanska in nemška, tudi slovenska imena.

(Za Hercegovinske reve) darujejo v Kozani: Vikar 2 gl. Marinič Jožef 1 gl. Princič Jožef 1 gl. Kumar Štefan 1 gl. Simčič Jožef 1 gl. Razni 2 gl. 50 kr. — Iz Ročinja 3 gl.

(Imenovanje.) — Gospodje grof Fr. Coronini, dr. Bizzarro, dež. šolski nadzornik Klodič imenovani so za ude centralne komisije za ohranjenje stavbenih in zgodovinskih spominkov.

(Gospodična P. D.) nam je poslala vsled dopisa „iz gor. okolice“ 4000 rabljenih pisemskih mark. Ko blagorodnej gospici srčno zahvalo izrekamo, nadejamo se, da jo bodo še druge gospice in tudi gospodje posnemali.

Borsni kurzi na Dunaji 23. sept.

Enotni drž. dolg v papirju	70	15
„ „ „ v srebru	73	90
Drž. posojilo leta 1860	112	20
Akcije narodne banke	907	—
Kreditne akcije	214	50
London	111	80
Napoleon d'oro	8	92
Cekini	5	30
Adžjo srebra	102	—

OZGANILO.

Izdelovalca orgelj **Valentin** in **Peter Zanini**, stanujoča v Gradiški, dajata cerkvenim oskrbništvom na znanje, da imata na prodaj dovršene nove **Orglje**, narejene po beneškem načinu. — Mehovi so izdelani po novih iznajdbah, kakoršni so bili razstavljeni pri dunajski svetovni razstavi leta 1873.

Mehovi imajo to posebno lastnost, da jim ne škoduje mokrota, in da dajo več sape, kot je potrebno. Orglje imajo 16 spremenov (registrov) in zadnja cena je

800 gold.

Št. 330.

Razpis učiteljskih služeb.

Po sklepu c. k. pomnoženega okr. šolskega svetovalstva v Tominu se razpisujejo s tem sledeče učiteljske službe in sicer:

1. Služba nadučitelja v Bovcu z letno plačo 500 gl. in opravilno doklado 200 gl. s prostim stanovanjem in poviševanjem plače po namenu deželne postave od 10. marca 1875 št. 18.
2. Služba učitelja tudi pri šoli v Bovcu z letno plačo 500 gl. in postavnim poviševanjem.
3. Služba učitelja pri šoli na Livku z letno plačo 400 gl. s prostim stanovanjem in postavnim poviševanjem plače; ali v pomankanji prosilcev s spričevalom učiteljske zmožnosti po namenu §. 38 drž. postave od 14. maja 1869 št. 62, služba podučitelja s postavno plačo 240 gl. in začasnim prostim stanovanjem.

Prošnje s potrebnimi dokazi sosebno s spričali o pripravnosti za učiteljstvo, naj se uložijo naj dalje do 25. oktobra t. l. in sicer pri c. k. okrajnemu šolskemu svetovalstvu v Tolminu ali pri dotičnih krajnih šolskih oblastnijah in to, če so prošnje učiteljev, ki so že v službi, po poti predpostavljenih okrajnih šolskih svetovalstev.

C. k. okrajno šolsko svetovalstvo v Tolminu, dne 15. septembra 1875.

Slovenske

molitvene bukve

navadno in posebno lepo vezave

različne cene in zapopadka

prodaja

Julij Dase-jeva bukvarna

v Gorici,

Travnik h. št. 447.

Vojska med Francozi in Nemci leta 1870. in 1871., knjižica sè 102 strani je izšla v C. Mailingovi tiskarni. Cena 50 kr.

Oznanilo.

Karol Mailing-ova tiskarna ima prav veliko število lepih podob (jeklorez) na prodaj. Te podobe se prav dobro rabiti dajo mesto mrtvaških listov (Partezettel). Spred je podoba pobožnega zapopadka s črnim okvirom, zadej pa se tiska v slovenskem, italijanskem, nemškem ali latinškem jeziku dotično mrtvaško naznanilo. Cene je prav nizka, skoraj na pol zastonj.